

Nærings- og fiskeridepartementet

postmottak@nfd.no

Vår ref.
2010/1946-41

Deres ref.

Saksbehandler
Svanhild MoenDirekte innvalg
78 40 25 02Dato
26.08.2016

Innspill til pliktkommisjonen fra Hammerfest kommune

Formannskapet i Hammerfest kommune behandlet saken den 25.08.2016, se vedtaket under. Vi gjør for orden skyld oppmerksom på at administrasjonen foretok en endring i innstillingen, se utskrift av behandlingen:

Behandling

Administrasjonen fremmet en endring av et ord i slutten av første setning i punkt 3 b.:
... forfordes nye aktører i kystflåten. Endres til ... prioriteres nye aktører i kystflåten.

Votering: Som innstillingen m/endring – enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Formannskapet i Hammerfest vedtar at hele saksutredningen oversendes som Hammerfest kommunes innspill til kommisjonen, med presisering av at det er et primært (2) og et subsidiært (3) innspill.
2. Formannskapet i Hammerfest vedtar følgende primære innspill til kommisjonen:
«Konsesjonsvilkårene traff i utgangspunktet svært godt i forhold til å sikre råstofftilgang til tilhørende landanlegg og dermed også aktivitet her. Hvis intensjonen er å videreføre pliktregimet må underliggende avtaler (konsesjonsvilkår) bli gjort gjeldende og tilbudsplikten som nå gjelder må reverseres og leveringsplikt gjeninnføres. Alle tilpasninger som i ettertid er gjort må nulles ut. Det er kun i de tilfeller der «samfunnet» ikke har solgt seg ut allerede som blir berørt av dette. Dermed vil det gi begrensede implikasjoner for «storsamfunnet» og kun omfatte noen få aktører både på sjø og landsiden.»
3. Formannskapet i Hammerfest vedtar følgende subsidiære innspill:
Hammerfest kommune vil i sitt subsidiære innspill komme med følgende forslag som vil øke sysselsettingen langs kysten, ikke bare innenfor fiskeindustrien, men også i verftsindustri, service- og vedlikeholds-industri, handel, varer og tjenester mye i de

Postadresse
Hammerfest kommune
Postboks 1224, 9616 Hammerfest
E-post: postmottak@hammerfest.kommune.no

Besøksadresse

www.hammerfest.no

Telefon
78 40 20 00
Telefaks
78 40 25 17

Bank
7592.05.00080
Org.nr
964 830 533

respektive lokalsamfunn der eierne av kystfartøy har lokal tilhørighet og derigjennom også er bruker av lokalsamfunnet. Dette vil være god samfunnsøkonomi og i tråd med punkt 6 i mandatet.

- a. Et totalt og ugjenkallelig skille av sjø og landsiden gjennom å styrke Deltakerloven slik at det er kun aktive utøvere/fiskere som får deltageradgang til fiskeriene. Dette vil medføre at industritrålkonsesjonene (dispensasjoner fra Deltakerloven) som fortsatt har bindinger inndras, og auksjonerer/refordeles til kystflåten i tilhørende område.
- b. For å styrke sysselsetting i kystdistriktene bør inndratte konsesjoner prioriteres nye aktører i kystflåten. En moderne kystflåte er både rasjonell og særdeles effektiv og vil i så måte sikre råstofftilgang til landanlegg i nærområdene.

Ved all kontakt med avdelingen i denne sak, vennligst referer til saksnummer 2010/1946

Med hilsen

Svanhild Moen
formannskapssekretær

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor nødvendigvis ikke underskrift

Kopi: Næringssjef Odd Børge Pedersen
Ordfører Alf E. Jakobsen
omg@nfd.dep.no

Vedlegg: Saksfremlegg i saken.

Saksbehandler: Odd-Børge Pedersen

Saksnr.: 2010/1946-40

Saksfremlegg

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
90/16	Formannskapet	25.08.2016

Saksdokumenter ikke vedlagt:

Innspill til pliktkommisjonen

Saken gjelder

Ekspertgruppen som skal vurdere samfunnsmessige, økonomiske og juridiske konsekvenser ved ulike justeringer av pliktssystemet, inviterer til innspill om betydningen av pliktene for interesserte.

Sakens bakgrunn

Med bakgrunn i den særdeles korte tidsfristen, og så i tillegg helt på tampen av fellesferien, som er gitt til å komme med innspill til et så viktig arbeid der mandatet er «6. Komme med konkrete anbefalinger som ivaretar intensjonen om en samfunnsøkonomisk god løsning som bidrar til lønnsomhet i både flåten og industrien, samtidig som den bidrar til bosetting og sysselsetting i kystdistriktene», vil nødvendigvis innspillet vårt ikke bli et utfyllende dokument som tar inn over seg alle sider av de samfunnsmessige konsekvensene vedrørende saken. Vi håper imidlertid at kommisjonen får de svarene den er ute etter i innspillsrunden, selv om mandatet kom lovlig sent.

Vurderinger

Hammerfest kommune mener vår historie er direkte relatert til kommisjonens arbeid og dens mandat. Vi vil derfor benytte anledningen til å gi en kort virkelighetsbeskrivelse av caset Hammerfest, der salg av hjørnesteinsbedriften som engang var Findus med tilhørende 9 torsketrålkonsesjoner og totalt rundt 1500 arbeidsplasser på det meste, er hovedfokus. Det vi har erfart er at intensjonen ved pliktene blir vannet ut over tid, slik at samfunnskontrakten (konsesjonsvilkårene) som skulle sikre sysselsetning i det enkelte kystsamfunn ofres til fordel for en sentraliseringstanke som favoriserer eksterne kapitalkrefter.

Caset Hammerfest:

I 2001 overtok Norway Seafood AS aksjene for hele den Industrifiskerirelaterte virksomheten i Hammerfest, land- og sjøsiden inkludert trålere og kvoter. Overtakelsen medførte at avtalene om

bearbeidingsplikt, leveringsplikt og aktivitetsplikt også ble videreført til de nye eierne. Selskapet bygde ny topp moderne fiskeforedlingsfabrikk i Rypefjord og flyttet all virksomhet dit i 2003.

I 2010 ble det fra Hammerfest kommune stilt spørsmål til daværende Statsråd i Fiskeri – og Kystdepartementet, Lisbeth Berg Hansen, der Hammerfest kommune uttrykte bekymring vedrørende Aker Seafoods ASA pågående gjennomføring av en restrukturering av selskapet og hvilke konsekvenser dette vil få Aker Seafoods ASA med datterselskaper sin tilknytning til Hammerfest og selskapets forpliktelser her. I brev datert 20.05.2011 understreker daværende statsråd at leveringsplikten og industrivilkårene ikke er endret som følge av restruktureringen.

Videre sier hun at Aker Seafoods ASA og deres datterselskaper fortsatt skal være ansvarlig for at alle leveringsvilkårene og industrivilkårene oppfylles. I brev datert 30.08.2010 fra Fiskeri- og Kystdepartementet tilkjennegir FKD at omorganiseringen er i samsvar med leverings- og industrivilkår og derfor ikke trenger ytterligere godkjenning fra departementet.

I 2012 gav Fiskeridirektoratet et generelt forhåndstilsagn til Styret i Hammerfest Industrifiske AS om salg-/utskiftingstillatelse av tråleren Nordfjordtrål, uten at et erstatningsfartøy på dette tidspunkt var klart. Hammerfest kommune engasjerte advokat for en selvstendig juridisk vurdering av styrets kompetanse vedrørende dette. Den juridiske vurderingen konkluderte med at dette sannsynligvis lå innenfor styrets kompetanse.

20. januar 2014 innkaller Hammerfest Industrifiske AS til ekstraordinær generalforsamling. På sakskartet er salg av torskekvote eneste sak.

Medio februar 2014 sender Norway Seafoods ut en pressemelding der det bebudes endringer i foredlingsvirksomheten, hvor følgende er uttalt vedrørende Hammerfest:

«I Hammerfest flyttes produksjonen fra Rypefjord til Forsøl, hvor en ny produksjonslinje vil bli bygget opp i løpet av 2014. Bemanningen vil bli redusert fra 100 til om lag 45 arbeidsplasser. Salget av anlegget i Rypefjord vil frigjøre nødvendig kapital til å investere i Forsøl, og styrke Norway Seafoods gjennom investeringer andre steder, samt gi selskapet gjeldsreduksjon.» Norway Seafoods skisserer at nye investeringer vil være i størrelsesorden 150-200 millioner kroner.

Hammerfest kommune engasjerer advokat som i brev av 4.4.2014 til Hammerfest Industrifiske AS ved styrets leder der Hammerfest kommune påpeker at den planlagte nedbyggingen vil kunne være i brudd med avtaler, forutsetninger, vedtekter, leveringsforpliktelser, industrivilkår m.v som Hammerfest Industrifiske AS og dets eiere er bundet av. I brevet reises det krav om ekstraordinær generalforsamling og varsel om mulig gransking av Hammerfest Industrifiske AS. I brev av 6.5.2014 fra Hammerfest kommune til Nærings- og fiskeridepartementet varsler Hammerfest kommune om mulig brudd på konsesjonsvilkår i Hammerfest Industrifiske AS. Dette med bakgrunn i den planlagte nedskaleringen av aktivitet i Hammerfest. I brev av 13.6.2014 mottar Hammerfest kommune departementets svar der de bekrefter mottagelse av vårt brev samt at Nærings- og fiskeridepartementet vedlegger Havfisk ASA sin redegjørelse for de planlagte endringene.

I brev av 1.8.2014 får Havfisk ASA tillatelse fra Nærings- og fiskeridepartementet til å gjennomføre sin planlagte nedskalering av aktivitet i Hammerfest samt flytting av virksomheten fra Rypefjord til Forsøl. 25.8.2014 oversender Hammerfest kommune, gjennom vår advokat, klage på Nærings- og fiskeridepartementets vedtak. Klagen fremføres til Kongen i Statsråd. På grunn av sakens kompleksitet ble det etter vår advokats råd også engasjert en advokat som har selskapsrett som hovedfelt.

Etter vår advokats gjentatte purringer samt at saken ble fokusert på i media, fikk Hammerfest kommune svar på klagen 6.3.2015, klagen ble ikke tatt til følge. Fiskeriminister Aspaker erkjenner i brev til kommunen at aktivitetsplikten svekkes, men fordi at det fremdeles blir litt

aktivitet igjen i Forsøl aksepterer hun denne svekkelsen av pliktene og godkjenner nedskaleringen.

Slik er altså antall sysselsatte i fiskeindustrien i Hammerfest, nå redusert fra rundt 1500 til 40-50 ansatte.

Denne kronologiske fremstillingen viser at selv om regelverk, charteravtaler mellom sjø og landsiden, vedtekter i selskapene, deltakerloven (disposisjon fra denne med vilkår), aktivitets-, bearbeidings-, leveringsplikt ligger i bunn, så velger altså nasjonale myndigheter å tilpasse pliktene i «samfunnskontrakten» slik at denne blir nærmest intetsigende.

Et annet eksempel på dette er leveringsplikten som i utgangspunktet skulle sikre det tilhørende landanlegget råstoff til produksjon for opprettholdelse av sysselsetningen gjennom året. Denne leveringsplikten ble omgjort til en tilbudsplikt fra fartøy til landanlegg. Dette virket jo fornuftig da kunne landanlegget «slippe forpliktelsene» med å kjøpe trålerfisken i perioder med mye fisk, og fartøyet kunne selge fisken til andre kjøpere i regionen til markedspris. Nå er det slik at fartøy og landanlegg har samme eier (jfr. deltakerloven) slik at når eier kan nøye seg med å tilby, så kan han også i stor grad bestemme i hvilket selskap, sjø eller land det økonomiske resultat skal oppnås. Denne økonomisk motiverte «lille» tilpasningen av plikten har altså vært en medvirkende årsak (om ikke hovedårsaken) til at man har sett økende investeringer på sjø-siden av næringen (der profittpotensialet er størst) med dertil forbedrede resultat, noe som selvsagt er svært gledelig.

Så er det slik at det er ingen vinner uten at det er en taper. Landanleggene har med bakgrunn i de økonomiske fordelene det er for eier å selge råstoff til høystbydende, måtte ta kostnaden med økt investeringslyst og rikdom på sjøsiden. Husk det er samme eier (jfr. Deltakerloven). En av konsekvensene er at investeringsviljen i landanlegg har på det nærmeste vært helt fraværende langs kysten. Færre og færre landanlegg som kan ta i mot fisk, både fra hav- og kystflåte er virksomme. Den minste kystflåten sentreres i sesongene rundt de få anleggene som fortsatt er i drift. De største fartøyene kan gå nær sakt hvor som helst for å levere, men større avstand medfører dårligere effektivitet og økonomi. Landanleggene vil naturligvis prøve å få best mulig fortjeneste og betaler markedspriser til fisker. Som vi vet vil prisnivået i et fritt marked reguleres av tilgang og etterspørsel. Skal man tro fiskeriavisene så har begreper som «storhundre», «nessekonger» og lignende som lenge var utdødd i Norge begynt å gjøre seg gjeldende igjen.

Konklusjonen og et slags svar på utfordringen må være at; selv om intensjonene med plikter i begynnelsen virker både uangripelig og fornuftig så tøyler aktørene rammene/grensene, helt til disse blir nærmest utvisket, uten at det fremkommer særlig reaksjon fra myndighetene. Således kan man godt si at å ha et pliktsystem uten håndhevelse av konsekvenser ved brudd på pliktene, er helt bortkastet og en formidabel sløsing med ressurser. Skal pliktregimet bestå må det også fokuseres på hvordan dette skal kontrolleres.

Rådmannens forslag til vedtak:

4. Formannskapet i Hammerfest vedtar at hele saksutredningen oversendes som Hammerfest kommunes innspill til kommisjonen, med presisering av at det er et primært (2) og et subsidiært (3) innspill.
5. Formannskapet i Hammerfest vedtar følgende primære innspill til kommisjonen:
«Konsesjonsvilkårene traff i utgangspunktet svært godt i forhold til å sikre råstofftilgang til tilhørende landanlegg og dermed også aktivitet her. Hvis intensjonen er å videreføre pliktregimet må underliggende avtaler (konsesjonsvilkår) bli gjort gjeldende og tilbudsplikten som nå gjelder må reverseres og leveringsplikt gjeninnføres. Alle tilpasninger som i ettertid er

gjort må nulles ut. Det er kun i de tilfeller der «samfunnet» ikke har solgt seg ut allerede som blir berørt av dette. Dermed vil det gi begrensede implikasjoner for «storsamfunnet» og kun omfatte noen få aktører både på sjø og landsiden.»

6. Formannskapet i Hammerfest vedtar følgende subsidiære innspill:
Hammerfest kommune vil i sitt subsidiære innspill komme med følgende forslag som vil øke sysselsettingen langs kysten, ikke bare innenfor fiskeindustrien, men også i verftsindustri, service- og vedlikeholds-industri, handel, varer og tjenester mye i de respektive lokalsamfunn der eierne av kystfartøy har lokal tilhørighet og derigjennom også er bruker av lokalsamfunnet. Dette vil være god samfunnsøkonomi og i tråd med punkt 6 i mandatet.
 - a. Et totalt og ugjennkallelig skille av sjø og landsiden gjennom å styrke Deltakerloven slik at det er kun aktive utøvere/fiskere som får deltageradgang til fiskeriene. Dette vil medføre at industritrålkonsesjonene (dispensasjoner fra Deltakerloven) som fortsatt har bindinger inndras, og auksjonerer/refordeles til kystflåten i tilhørende område.
 - b. For å styrke sysselsetting i kystdistriktene bør inndratte konsesjoner forfordes nye aktører i kystflåten. En moderne kystflåte er både rasjonell og særdeles effektiv og vil i så måte sikre råstofftilgang til landanlegg i nærområdene.